

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 71 STRAIPSNIO
PAKEITIMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SMURTINIAIS NUSIKALTIMAIS
PADARYTOS ŽALOS KOMPENSAVIMO ĮSTATYMO NR. X-296 20 STRAIPSNIO
PAKEITIMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽALOS, ATSIKADUSIOS DĖL VALDŽIOS
INSTITUCIJŲ NETEISĖTŲ VEIKSMŲ, ATLYGINIMO IR ATSTOVAVIMO VALSTYBEI
IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBEI ĮSTATYMO NR. IX-895 1, 3 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 2¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 71 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BK projektas), Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo Nr. X-296 (toliau – ŽKĮ) 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ŽKĮ projektas), Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 (toliau – ŽAI) 1, 3 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 2¹ straipsniu įstatymo projektas (toliau – ŽAI projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti siekiant:

1. ŽAI įtvirtinti piniginio kompensavimo mechanizmą asmenims, kuriems ikiteisminio tyrimo ar baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu buvo taikoma griežčiausia kardomoji priemonė – suėmimas, tačiau jų atžvilgiu priimtas galutinis išteisinamasis nuosprendis;

2. išplėsti ŽKĮ įstatymo galiojimo laike nuostatas, įtvirtinant, kad nukentėjusiems nuo sunkių ir labai sunkių smurtinių nusikaltimų po 2000 m. rugsėjo 26 d., taip pat būtų sukurtas teisinis pagrindas skirti kompensaciją ŽKĮ nustatyta tvarka;

3. padidinti įmokos į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą (BK 71 straipsnis) minimalias ir maksimalias ribas, išplečiant galimybę teismui teisingai individualizuoti skirtinos baudžiamojo poveikio priemonės dydį, atsižvelgiant į asmens turtinę padėtį.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Baudžiamosios justicijos grupės (grupės vadovė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 2662873, el. p. s.mesoniene@tm.lt) patarėjas Martynas Dobrovolskis (tel. (8 5) 2662899, el. p. m.dobrovolskis@tm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

1. Suėmimas, yra *pati griežčiausia kardomoji priemonė*, kuri gali būti taikoma tik *visiškai įsitikinus*, jog kitomis kardamosiomis priemonėmis, įtvirtintomis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) XI skyriuje, nėra įmanoma pasiekti tikslų, numatytų BPK 119 straipsnyje¹. Šiuo aspektu pažymėtina, kad suėmimas, yra vienintelė kardomoji priemonė, kurią pritaikius baudžiamojo proceso metu, asmeniui *visiškai atimama laisvė*. Taigi, aptariama kardomoji priemonė maksimaliai apriboja asmens turimas teises bei laisves, kas neabejotinai suponuoja itin neigiamų išgyvenimų atsiradimą. Dėl šios priežasties, aptariamų intensyvių suvaržymų patyrimas dar labiau kvestionuotinas tampa tuo atveju, jeigu įsiteisėjusiu teismo sprendimu baudžiamojoje byloje asmuo yra *išteisinimas t. y. konstatuojama, kad asmuo nepadarė*

---

¹ Kardamosios priemonės gali būti skiriamos siekiant užtikrinti įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo dalyvavimą procese, netrukdomą ikiteisminį tyrimą, bylos nagrinėjimą teisme ir nuosprendžio įvykdymą, taip pat siekiant užkirsti kelią naujoms nusikalstamoms veikoms.

jam inkriminuotos nusikalstamos veikos arba nusikalstama veika apskritai padaryta nebuvo. Teisingumo ministerijos vertinimu, tokiais atvejais asmuo turi pagrįstą lūkestį, kad jam bus teisingai atlyginta už patirtus išgyvenimus ir nuostolius, kadangi aptariamo teismo sprendimo priėmimas kartu sukuria realias prielaidas abejoti ikiteisminio tyrimo ar baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu paskirtos kardamosios priemonės – suėmimo, pagrįstumu. Pažymėtina, kad galiojantis teisinis reguliavimas, įtvirtintas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.272 straipsnio 1 dalyje numato, kad žalą, atsiradusią dėl neteisėto nuteisimo, neteisėto suėmimo kardamosios priemonės taikymo tvarkos, neteisėto sulaikymo, neteisėto procesinės prievartos priemonių pritaikymo, neteisėto administracinės nuobaudos – arešto paskyrimo, atlygina valstybė visiškai, nepaisant ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokuratūros pareigūnų ir teismo kaltės. Ši nuostata atskleidžia tai, kad esamas teisinis reguliavimas sukuria prielaidas žalos atlyginimui už suėmimą išbūtą laiką tik tuo atveju, jeigu asmuo patyrė žalą dėl *neteisėto kardomojo kalinimo (suėmimo) pritaikymo*. Dėl esamo teisinio reguliavimo, asmeniui, siekiančiam gauti žalos atlyginimą už suėmimą išbūtą laiką, yra įtvirtinta prievolė įrodyti, kad *kardomoji priemonė – suėmimas, ikiteisminio tyrimo ar baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu buvo taikyta neteisėtai*, kartu pagrįsti, kad *dėl neteisėto suėmimo jis patyrė žalą*. Teisingumo ministerijos vertinimu, toks teisinis reguliavimas nepagrįstai užkrauna asmenims, patyrusiems intensyviausius laisvės suvaržymus, papildomą įrodinėjimo našą, kuri yra vertintina skeptiškai teisėtų lūkesčių bei proporcingumo principų kontekste. Kartu, galiojančiame teisiniame reguliavime nėra įtvirtintos nuostatos, kuriomis būtų išreikštas valstybės solidarumas asmenims, kurie patyrė pačius griežčiausius laisvės suvaržymus, nors CK 6.246 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėtais veiksmais padaryta žala turi būti atlyginama tik įstatymų nustatytais atvejais t. y. valstybė *gali numatyti įstatymuose pagrindus, kuriais vadovaujantis asmeniui galima suteikti piniginę kompensaciją, nepriklausomai nuo valstybės institucijų ar pareigūnų veiksmų teisėtumo*. Galiojančio teisinio reguliavimo analizė suponuoja išvadą, kad šiuo metu ŽAI nuostatos ne tik, kad nepalengvina galimai nepagrįstai praeityje suimtų asmenų teisinės padėties, bet ir nustato papildomas teises kliūtis gauti žalos atlyginimą, kurios įveikiamos pasitelkiant sudėtingus teisinius procesus (kreipimąsi į teismą dėl suėmimo neteisėtumo vertinimo ir kt.), o šių teisinių procesų rezultatas taip pat nėra nuspėjamas. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad nacionalinėje teisėje turi būti įtvirtintos nuostatos, kuriose būtų numatytas pagrindas *išmokėti asmenims piniginę kompensaciją už suėmimą išbūtą laiką, jeigu įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu asmuo yra išteisinamas, nepriklausomai nuo to, ar griežčiausia kardomoji priemonė – suėmimas, buvo taikyta teisėtai, ar ne*.

Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos Respublika galiojančiu teisiniu reguliavimu išsiskiria ir iš kitų Europos Sąjungos valstybių, kurių didžioji dauguma turi specialiuose įstatymuose įtvirtinę nuostatas, kuriose numatyta galimybė gauti asmenims kompensaciją už suėmimą išbūtą laiką, jeigu jų atžvilgiu yra priimamas išteisinamas nuosprendis, nevertinant paskirtos kardamosios priemonės taikymo teisėtumo ir pagrįstumo. Pavyzdžiui, Estijoje galioja įstatymas dėl kompensacijos už žalą, padarytą vykdant nusikalstamos veikos tyrimą². Laisvės atėmimo atvejais turtinė ir neturtinė žala atlyginama pagal dienos normą už kiekvieną kalendorinę dieną, kuri prasidėjo taip, kad kompensacijos reikalaujančiam asmeniui buvo atimta laisvė, nepriklausomai nuo to ar *laisvė jam atimta buvo pagrįstai ar ne, tačiau jo atžvilgiu turi būti priimtas išteisinamasis nuosprendis*. Taip pat Slovakijoje numatyta, kad valstybė yra atsakinga už žalą, padarytą neteisėtu areštu, sulaikymu, įkalinimu ir pan. reikalaujamą kompensaciją gali sudaryti turtinė (reali turtinė žala, teismo mokesčiai, prarastos pajamos ir kt.), vienintelė sąlyga gauti kompensaciją yra ta, kad asmuo buvo galutiniu teismo nuosprendžiu išteisintas, taigi Slovakijoje suimtiems asmenims, kurie galutiniu teismo sprendimu buvo išteisinti, *nereikia įrodinėti suėmimo skyrimo neteisėtumo fakto*. Švedijoje³ numatyta, kad pinigine ir neturtinė žalos atlyginama visiems asmenims, sulaikytiems įtariant nusikaltimo padarymu ir vėliau išteisintiems,

² Süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise seadus

³ Lagen om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder, Swedish Code of Statutes 1998:714

asmenys turi teisę į kompensaciją nepriklausomai nuo to ar suėmimas jiems buvo taikytas teisėtai. Atsižvelgiant į pateiktus Europos Sąjungos valstybių teisinio reguliavimo pavyzdžius, konstatuotina, kad dabartinis nacionalinis teisinis reguliavimas atsilieka nuo progresyvių Europos Sąjungos valstybių, kadangi nacionalinė teisėje nėra įtvirtintas tokio pobūdžio kompensavimo mechanizmas.

2. ŽKĮ 20 straipsnyje yra įtvirtinta šio įstatymo galiojimo laike taisyklė, kurioje numatyta, kad pagal šį įstatymą kompensuojama tik dėl po 2005 m. liepos 1 d. padarytų smurtinių nusikaltimų atsiradusi žala. Tačiau Teisingumo ministerijos vertinimu, priimant aptariamą teisės aktą nebuvo visapusiškai įvertintos viso tokio pobūdžio įstatymo galiojimo laike taisyklės įtvirtinimo pasekmės. Pažymėtina, kad aptariamas teisinis reguliavimas sukūrė tokią situaciją, kad asmenims, kuriems žala smurtiniais nusikaltimais buvo padaryta iki 2005 m. liepos 1 d., negalėjo gauti smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensacijos, nors galutinis teismo sprendimas, kuriuo asmenys buvo neginčijami pripažinti kaltais dėl padaryto smurtinio nusikaltimo, buvo priimtas po 2005 m. liepos 1 d. Manytina, kad KŽĮ 20 straipsnyje buvo ydingai suformuluota galiojimo laike taisyklė, kadangi *įstatyme įtvirtintų teisių atsiradimas buvo susietas ne su teisiškai reikšmingu faktu – galutiniu ir neskundžiamu apkaltinamuoju nuosprendžiu, kuriuo asmuo yra pripažįstamas padaręs nusikalstamą veiką, o su formaliu faktiniu smurtinės nusikalstamos veikos padarymo laiku*. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad sprendžiant dėl teisės į kompensaciją dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos, turėjo būti akcentuojamas ne faktinis žalos padarymo momentas, kuris gali kisti net baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu, o galutinis teismo sprendimas. Pažymėtina, kad tik įsiteisėjęs teismo sprendimas yra teisiškai reikšmingas faktas, kuris asmenims sukuria atitinkamas teises bei pareigas. Nagrinėjamo teisinio reguliavimo kontekste yra svarbu tai, kad *tik galutiniu ir neskundžiamu teismo nuosprendžiu yra konstatuojama, kad buvo padarytas smurtinis nusikaltimas, bei nustatoma tuo nusikaltimu nukentėjusiems asmenims padaryta žala*. Dėl šios priežasties, esamas teisinis reguliavimas nepagrįstai užkirto kelią nukentėjusiems, kurių nuosprendžiai nebuvo įsiteisėję KŽĮ įstatymo priėmimo metu, gauti valstybės kompensaciją KŽĮ tvarka, kas neabejotinai prieštarauja teisėtų lūkesčių bei teisinio tikrumo principams.

3. BK 71 straipsnyje įtvirtinta baudžiamojo poveikio priemonė – įmoka į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą. BK 71 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad teismas asmeniui gali paskirti nuo 5 iki 125 MGL, o nepilnamečiui – nuo 3 iki 25 MGL dydžio įmoką į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą. Tačiau Teisingumo ministerijos vertinimu, šiuo metu nustatytos asmeniui skirtinos *įmokos dydžio ribos yra per siauros*, siekiant užtikrinti tinkamą skirtinos baudžiamojo poveikio priemonės individualizavimą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. ŽAI projektu siūloma įtvirtinti naują piniginės kompensacijos ne teismo tvarka rūšį, kuri galėtų būti skiriama asmenims, kuriems ikiteisminio tyrimo ir (ar) baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu buvo paskirta griežčiausia kardomoji priemonė – suėmimas, o jų atžvilgiu baudžiamojoje byloje buvo priimtas galutinis (įsiteisėjęs) teismo išteisinamasis nuosprendis. Šios kompensacijos tikslas yra kompensuoti asmens patirtą realią turtinę žalą, dėl jam pritaikytos pačios griežčiausios kardamosios priemonės, nevertinant ikiteisminio tyrimo ar baudžiamosios bylos metu taikyto suėmimo teisėtumo. Siūlomame ŽAI projekte numatoma, kad asmuo turės teisę gauti iki 50 bazinių socialinių išmokų dydžio (1900 Eur) kompensaciją ne teismo tvarka, suėmimo pritaikymo patirtiems padariniams kompensuoti (negautas darbo užmokestis ar kitos darbinės pajamos atskaičius mokesčius ir privalomojo valstybinio socialinio draudimo bei privalomojo sveikatos draudimo įmokas; socialines ir kitas išmokas). Šis dydis pasirinktas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą kompensacijos dydį (50 BSI), kuri skirta kompensuoti pranešėjo patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl jo pateikto pranešimo. Taip pat į tai, kad ŽAI 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta 2900 Eurų dydžio suma, kuri gali būti ne teismo išmokėta asmenims, siekiant atlyginti patirtą turtinę žalą, tuo atveju, jeigu

valstybė pripažįsta, kad asmens atžvilgiu suėmimas buvo taikytas neteisėtai. Kadangi siūlomais pakeitimais yra siekiama kompensuoti patirtą turtinę žalą nepriklausomai nuo kardomosios priemonės – suėmimo, taikymo teisėtumo, siūloma įtvirtinti suma yra adekvačiai mažesnė. Manytina, kad tokio dydžio kompensacija, atsižvelgiant į tą aplinkybę, kad suėmimo paskyrimo teisėtumo klausimas nėra vertinamas, yra pakankama asmens patirtiems suėmimo padariniams atlyginti, kadangi visuomet yra rizika, jog net ir asmens atžvilgiu priėmus išteisinamąjį nuosprendį, suėmimas taikymas gali būti pripažintas teisėtu bei pagrįstu, ir teisė į žalos atlyginimą toks asmuo apskritai neįgytų.

ŽAI projekte taip pat įtvirtinamos formalios sąlygos, kurios turės būti įgyvendintos, siekiant gauti kompensaciją. Pažymėtina, kad asmuo turės teisę pateikti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro patvirtintos formos prašymą skirti kompensaciją Teisingumo ministerijai ne vėliau kaip per vienerius metus nuo to laiko, kai buvo priimtas galutinis išteisinamasis nuosprendis. Prie prašymo privalomai pridedami dokumentai, patvirtinantys *prašomos, kompensacijos dydį, asmens tapatybę, taip pat įsiteisėjusi teismo nutartis taikyti suėmimą ir galutinis išteisinamasis nuosprendis*. Teisingumo ministerija ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo prašymo skirti kompensaciją ir visų jai apskaičiuoti reikalingų dokumentų gavimo turės pateikti asmeniui motyvuotą rašytinį sprendimą dėl kompensacijos skyrimo, arba motyvuotą rašytinį atsisakymą ją skirti. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad atsisakyti skirti kompensaciją Teisingumo ministerija galės tik tuo atveju, jeigu nėra *pateikti visi aukščiau nurodyti dokumentai arba žala jau buvo atlyginta ne teismo tvarka, arba asmuo kreipėsi į teismą šio Įstatymo ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka*. Šiomis nuostatomis yra užtikrinama, kad asmuo neturėtų teisės gauti pakartotinės išmokos t. y. tuo atveju, jeigu asmeniui ne teismo tvarka atlyginama žala už neteisėtą suėmimą ar asmuo yra kreipęsis į teismą CPK tvarka dėl didesnės žalos, negu numatyta ŽAI, atlyginimo. Šiuo aspektu taip pat akcentuotina, kad kompensacijos dėl suėmimo paskyrimas neužkerta kelio asmeniui kreiptis į teismą CPK tvarka, kur jis galės įrodinėti suėmimo neteisėtumo faktą ir prašyti atlyginti patirtą žalą, tačiau galutinė priteistina suma privalės būti mažintina ta dalimi, kuria išmokėta kompensacija siūlomo ŽAI projekto 2 straipsnio tvarka. Atžvelgiant į visą tai, konstatuotina, kad siūlomu ŽAI projektu nacionalinėje teisėje bus įtvirtintas progresyvus kompensavimo mechanizmas, kuris užtikrintų valstybės solidarumą asmenims, kuriems ikiteisminio tyrimo ar baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu buvo pritaikyta pati griežčiausia kardomoji priemonė, bet galutiniu teismo sprendimu kaltinimai, pateikti šiems asmenims, nepasitvirtino. Taip pat pažymėtina, kad šio mechanizmo įtvirtinimas nacionalinėje teisėje atitiks Europos Sąjungos valstybių narių įstatymus, kurie jau ilgą laiką numato galimybę asmenims suteikti kompensaciją už atimtą laisvę, nepriklausomai nuo valstybės pareigūnų ar institucijų veiksmų teisėtumo. Taip pat, atsižvelgiant į papildomų biudžeto lėšų poreikį, siūlome nustatyti vėlesnę ŽAI įstatymo projekto įsigaliojimo datą – 2021 m. sausio 1 d.

2. ŽKĮ projektu siūloma praplėsti ŽKĮ 20 straipsnyje įtvirtintą įstatymo galiojimo laike taisyklę, numatant, kad dėl nuo 2000 m. rugsėjo 26 d. iki 2005 m. liepos 1 d. padarytų sunkių ir labai sunkių smurtinių nusikaltimų atsiradusi žala kompensuojama, jeigu galutinis sprendimas baudžiamajame procese priimtas po 2005 m. liepos 1 d. Kartu įtvirtinant, kad dėl siūlomų pakeitimų asmenys turėtų teisę kreiptis dėl žalos kompensavimo į kompetentingą instituciją per dešimt metų, nuo siūlomų ŽKĮ projekto įsigaliojimo dienos. *Atsižvelgiant į tai, bus įtvirtinta galimybė asmenims, nukentėjusiems nuo sunkių ir labai sunkių smurtinių nusikaltimų, gauti kompensaciją, tuo atveju, jeigu įstatymo priėmimo metu baudžiamasis procesas dėl aptariamų nusikaltimų dar nebuvo pasibaigęs*. Tokiu būdu bus užtikrintas teisinio tikrumo principas nukentėjusiems, kurie dėl ydingo teisinio reguliavimo, negavo kompensacijos už žalą, padarytą sunkiais ar labai sunkiais smurtiniais nusikaltimais. Pažymėtina, kad ŽKĮ projektu siūlomą kompensuoti tik sunkiais ir labai sunkiais nusikaltimais padarytą žalą todėl, kad įstatymo priėmė metu teisę į kompensaciją galėjo įgyvendinti tik nuo aptariamo sunkumo smurtinių nusikaltimų veikų nukentėję asmenys. Taip pat, atsižvelgiant į papildomų biudžeto lėšų poreikį, siūlome nustatyti vėlesnę ŽKĮ įstatymo projekto įsigaliojimo datą – 2021 m. sausio 1 d.

3. BK projektu siūloma išplėsti baudžiamojo poveikio priemonės - įmokos į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą (BK 71 straipsnis), dydžio ribas, numatant, kad asmeniui teismas galėtų paskirti nuo 10 iki 250 MGL (galiojantis reguliavimas nustato įmoko ribas nuo 5 iki 125 MGL) dydžio įmoką į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą. Pažymėtina, kad šių pakeitimų esmė yra pakankamai padidinti viršutines įmokos į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo ribas, siekiant sukurti prielaidas teismams turėti platesnę diskreciją skiriant aptariamą baudžiamojo poveikio priemonę. *Siūlomi pakeitimai užtikrins, kad teismas galės paskirti adekvataus dydžio įmoką į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą, kuri labiau atitiks asmens turtinę padėtį, taip pat padaryto teisės pažeidimo pobūdį bei pavojingumą bei kitas, baudžiamojo poveikio priemonės skyrimui reikšmingas, aplinkybes.* Kartu atkreiptinas dėmesys į tai, kad teisinio reguliavimo, kuris suteikia platesnę diskreciją teismui atsižvelgti į visas reikšmingas aplinkybes, įtvirtinimas, *padeda užtikrinti teisingo sprendimo baudžiamojoje byloje priėmimą.*

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma, kad Įstatymų projektai neturės neigiamų pasekmių.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektų priėmimas esminės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir yra suderinti su Europos Sąjungos teisės aktais.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Siekiant įgyvendinti siūlomas ŽKĮ projekto nuostatas, Lietuvos Respublikos teisingumo ministras iki 2020 m. gruodžio 31 d. patvirtins prašymo skirti kompensaciją už suėmimą išbūtą laiką formą.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti reikės iki 70 tūkst. Eur papildomų valstybės biudžeto lėšų įgyvendinti siūlomo ŽAI projekto 2 straipsnyje įtvirtintą kompensavimo ne teismo tvarka mechanizmą. Pažymėtina, kad lėšų poreikis apskaičiuotas įvertinus 2017 – 2019 m. suėmimų taikymo ir išteisinamų nuosprendžių santykio statistiką, kuri atskleidė, kad 2017 m. buvo 404 išteisinti asmenys, iš jų 63 buvo taikytas suėmimas; 2018 m. - išteisintas 471 asmuo, iš jų 25 buvo suimti; 2019 m. – 302 išteisinti asmenys, iš jų 10 buvo suimti. Taigi prognozuotina, kad per metus gali tekti suteikti iki 1900 Eur kompensaciją vidutiniškai 32 asmenims, kas per metus sudaro 60,8 tūkst. Eur. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu nėra aiškus asmenų, kurie kreipsis dėl sunkiais ir labai sunkiais smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo už 2000-2005 m. laikotarpį, skaičius, galima daryti tik preliminaras prognozes dėl papildomų išlaidų, kurių reikės įstatymo projekto įgyvendinimui. Kadangi planuojama pakeisti Baudžiamojo kodekso 71 straipsnio 1 dalį, dvigubai padidinant baudžiamojo poveikio priemonės – įmokos į Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą (toliau – NNNAF) dydį nuo 10 iki 250 MGL, kurios yra pagrindinis lėšų šaltinis kompensacijoms išmokėti, planuojama, kad atitinkamai išaugs įplaukos į NNNAF. 2018 m. į NNNAF surinkta 726 tūkst. Eur, 2019 m. 733 tūkst. Eur, per pastaruosius trejus metus kasmet iš NNNAF išmokama vidutiniškai apie 700 tūkst. Eur. Todėl preziumuotina, kad Įstatymo projekto įgyvendinimui gali papildomai reikėti nuo 188 tūkst. iki 700 tūkst. Eur, priklausomai nuo konkretaus asmenų skaičiaus ir šios išlaidos būtų apmokamos iš esamų NNNAF lėšų bei nurodytų papildomų finansinių įplaukų į jį.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

14. Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „kompensavimas“, „baudžiamojo poveikio priemonė“, „smurtiniai nusikaltimai“, „nusikaltimas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius
20200303